УДК 94(477)(092)

Степан Віднянський
(Київ)

ВЧЕНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗРАЗКА

У статті охарактеризовано наукові здобутки та проаналізовано світоглядні засади особистості відомого українського історика, фахівця з історії Німеччини та міжнародних відносин В.П. Газіна.

Ключові слова: *Газін Володимир Прокопович, наукові дослідження, педагогічна діяльність, громадянська позиція.*

У плеяді відомих сучасних вітчизняних істориків-германістів та дослідників міжнародних відносин вагоме місце посідає доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Володимир Прокопович Газін. Талановитий педагог, блискучий лектор, вдумливий, аналітично мислячий науковець – все це цілком відповідні характеристики його фахового рівня.

Ще у студентські роки сьогоднішній ювіляр зацікавився німецькою історією і першим його дослідницьким здобутком став захист дипломної роботи[1], відносин НДР та ФРН у 1949-1955 р. на фоні загального протистояння Сходу та Заходу. Після тривалого періоду педагогічної діяльності В.П. Газін вступає до аспірантури Чернівецького університету та знову повертається до наукових досліджень. Сферою його зацікавлень стає тепер уже історичний розвиток Ваймарської республіки. Результатом багаторічної кропіткої науково-дослідницької діяльності став захист кандидатської (1979 р.) та докторської (2001 р.) дисертацій, які відзначаються глибоким осмисленням фактичного матеріалу та оригінальними авторськими висновками з проблем німецької "східної" зовнішньої політики 20-х – початку 30-х рр. XX ст. Прикметною рисою дисертаційних робіт Володимира Прокоповича є те, що німецька проблематика розкривається на широкому фоні міжнародних відносин у Європі, у взаємозв'язках із "боями" на "дипломатичному фронті" між Великою Британією, Францією, США та Радянським Союзом. Це засвідчило широку обізнаність та масштабність історичного мислення дисертанта, його вміння комплексно розглядати питання, влучно розставляти акценти.

В.П. Газін належить до групи дослідників, які сформували власне українську германістику. Рідкісним явищем у науковому житті незалежної України середини 90-х рр. XX ст. стала публікація його монографії "Економіка та зовнішня політика політика Ваймарської республіки: східноєвропейські аспекти (1925-1933 рр.)"[2]. Більше того, в цей же час історик усвідомлює необхідність нових підходів у висвітленні повоєнного розвитку світу. Він розпочинає вельми актуальну справу ревізії марксистських оцінок та інтерпретацій історії країн Європи та Америки після 1945 р. У 1995 р. виходить друком відповідний посібник[3], який став першою подібною публікацією у незалежній Україні. У по-

© Степан Віднянський, 2011

дальшому, у співавторстві з С.А. Копиловим, публікуються посібники "Новітня історія країн Європи та Америки" у хронологічних частинах 1918-1945 рр.[4] та після 1945 р.[5] Чисельні перевидання даних праць свідчать про їх високий науковий фаховий рівень та широку популярність для використання у навчальному процесі у ВНЗ і беззаперечний авторитет серед наукової громадськості.

Поважний вік не позначився на дослідницькій активності ювіляра. На сучасному етапі об'єктом його наукового інтересу є міжнародні відносини у глобальному вимірі. Володимир Прокопович через різні джерела (ЗМІ, іноземні наукові видання та публіцистичні матеріали) пильно відстежує напрямки і тенденції міждержавних відносин у світі. Життєвий досвід, глибоке знання історичних витоків актуальних проблем сучасності, природна проникливість дали можливість науковцю зорієнтуватися у хитросплетіннях світової політики та чітко "розкласти по полицях" не лише наміри й конкретні дії провідних держав на світовій арені, але й спрогнозувати їх наслідки для міжнародного співтовариства. Дані міркування історика знайшли відображення у змісті його монографії "Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика"[6] та навчальному посібнику "Україна і світ"[7].

Звертаємо увагу на активну громадянську позицію В.П. Газіна. У своїх наукових працях, публікаціях у пресі (наприклад, у відомих газетах "День", "Дзеркало тижня") він піднімає болючі проблеми суспільно-політичного життя України, Європи, світу. Знайомство із ними спонукає погодитися із аргументацією та пропозиціями автора щодо можливих шляхів розв'язання "газового питання", "земельного питання" в Україні тощо. У особистих розмовах із автором цих рядків науковець неодноразово наголошував на актуальній потребі відкриття у системі Національної академії наук України спеціалізованого Інституту всесвітньої історії для кращої організації наукових студій із історії зарубіжних країн, що цілком збігається з моєю позицією у даному питанні.

"Червоною" ниткою у суспільних поглядах ювіляра простежується думка про необхідність орієнтації нашої держави на західні цінності, дотримання курсу на європейську інтеграцію. Історик переконаний і не втомлюється переконувати інших, що лише у "європейському домі" Україна зможе розв'язати свої соціальні, економічні, та й, зрештою, політичні проблеми, позбавитися нашарувань радянської спадщини. Для Володимира Прокоповича ці ідеї не є суто теоретичними, адже він власним прикладом демонструє європейський образ вченого – всебічну ерудицію і високий статус у наукових академічних колах при одночасній скромності у повсякденному житті та "доступності" у спілкуванні з будь-ким, толерантність і повагу до думки опонента під час дискусії при "залізній" аргументації власної позиції, глобальний вимір історичного мислення при уважному детальному вивченні "мозаїки" історичних фактів, подій, явищ та процесів.

То ж бажаємо ювіляру міцного здоров'я та життєвої творчої енергії, нових наукових звершень і реалізації подальших дослідницьких проектів. З роси і води Вам, вельмишановний Володимире Прокоповичу!

Примітки:

1. Степанков В.С. Відомий вчений, щира людина та патріот / В.С. Степанков // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2007. – Т. 17: На пошану професора В.П. Газіна. – С. 12.
2. Газін В.П. Економіка та зовнішня політика політика Ваймарської республіки: східноєвропейські аспекти (1925-1933 рр.) / В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільська міська друкарня, 1994. – 184 с.
3. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-1994 / В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський : Науково-видавничий відділ Кам'янець-Подільского державного педагогічного університету, 1995. – 320 с.
4. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945 рр. / В.П. Газін, С.А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : інформаційно-видавничий відділ Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, 1997. – 388 с; Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945 рр. : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.П. Газін, С.А. Копилов. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2003. – 472 с; Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945 рр : підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Видання 2-е, доповнене, перероблене / В.П. Газін, С.А. Копилов. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2008. – 472 с.
5. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-2000 рр. : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / В.П. Газін С.А. Копилов ; за редакцією А.О. Копилова. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 476 с; Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-2002 рр. : навчальний посібник / В.П. Газін С.А. Копилов ; за редакцією А.О. Копилова. – К. : Либідь, 2004. – 624 с.
6. Газін В.П. Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика / В.П. Газін. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2009. – 424 с.
7. Газін В.П. Україна і світ. Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету / В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. – 50 с.

В статье освещены научные достижения и проанализированы мировоззренческие принципы личности известного украинского историка, специалиста по истории Германии и международных отношений В.П. Газина.

Ключевые слова: *Газин Владимир Прокофьевич, научные исследования, педагогическая деятельность, гражданская позиция.*

Отримано: 7.09.2011